

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania A.R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Bydgoszczy

o kapitał początkowy i wysokość emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 11 czerwca 2025 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 319/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. zasądza od A.R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Bydgoszczy kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

DS

UZASADNIENIE

Odwołujący A.R. wniósł odwołania od decyzji z 18 lipca 2022 r. (znak [...] - dotyczącej kapitału początkowego) oraz decyzji z 19 lipca 2022 r. (znak [...] - dotyczącej emerytury) wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Bydgoszczy, domagając się ich uchylenia i nakazania organowi rentowemu wydania w to miejsce decyzji odpowiadających prawu, to jest decyzji zawierających

uzasadnienie faktyczne wskazujące fakty, które organ rentowy uznał za udowodnione oraz uzasadnienie prawne - wyjaśniające podstawę prawną z przytoczeniem przepisów prawa. Zarzucił przedmiotowym decyzjom, że na skutek braku uzasadnienia faktycznego i prawnego nie poddają się kontroli merytorycznej, a rozstrzygnięcie jest oczywiście arbitralne, bo nie oparte na wskazanych i udowodnionych faktach. Odwołujący podnosił też, że wg jego wyliczeń kwoty zwaloryzowanych składek, uiszczonych od 1999 r. na ubezpieczenie emerytalne oraz część tych składek przeksięgowanych na subkonto wykazują kwotę wyższą o kilkadziesiąt tysięcy złotych od tej, którą wskazał organ rentowy w decyzjach.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 20 grudnia 2022 r. (sygn. akt VI U 2244/22), wydanym w sprawie A.R., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Bydgoszczy, o kapitał początkowy i wysokość emerytury, oddalił odwołania.

Na skutek apelacji odwołującego, Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 10 sierpnia 2023 r. (sygn. akt III AUa319/23), oddalił apelację (pkt 1) i zasądził od A.R., na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Bydgoszczy, kwotę 240 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, od dnia prawomocności orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Skargę kasacyjną wywiódł odwołujący, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, których uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 477^{14a} k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c., które polegało na błędnym nieuchyleniu przez Sąd II instancji wyroku Sądu I instancji oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego w sytuacji, w której konieczne było przeprowadzenie w całości postępowania dowodowego z uwagi na występowanie obszernych, istotnych luk w materiale dowodowym, które powinny zostać wypełnione w postępowaniu przed organem rentowym;

2. art. 477^{14a} k.p.c. w związku z art. 467 § 4 k.p.c., które polegało na błędnym nieuchyleniu przez Sąd II instancji wyroku Sądu I instancji, naruszającego

prawo w ten sposób, że orzeczono w nim o zgodności z prawem decyzji organu rentowego nie zawierającej podstawy faktycznej istotnej dla rozstrzygnięcia co do wysokości podstawy emerytury skarżącego;

3. art. 386 § 4 k.p.c., które polegało na błędnym nieuchyleniu przez Sąd II instancji wyroku Sądu I instancji, w sytuacji gdy Sąd I instancji nie ustalił podstawy faktycznej, co należało uznać za nierozpoznanie istoty sprawy;

4. art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., poprzez nie dokonanie przez Sąd II instancji własnej samodzielnej oceny materiału dowodowego, gdy Sąd winien dokonać takiej oceny nawet, gdy w apelacji ubezpieczonego nie zostały zawarte zarzuty odnoszące się błędów w ustaleniu stanu faktycznego;

5. art. 232 zdanie 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c., polegające na ich błędnym niezastosowaniu w sytuacji, gdy Sąd II instancji powinien był uchylić wyrok Sądu I instancji i przekazać temu Sądowi akta ze wskazaniem zakresu uzupełnienia postępowania poprzez dopuszczenie przez Sąd I instancji z urzędu dowodu z dokumentów w postaci szczegółowego wyliczenia przez organ składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego, w celu ustalenia prawidłowej wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego i emerytury lub ewentualnie Sąd II instancji powinien był sam dopuścić ten dowód z urzędu;

6. art. 5 k.p.c. w zw. z art. 148 k.p.c., w związku z art. 374 k.p.c., polegającego na błędnym uznaniu przez Sąd II instancji, że nie jest konieczne rozpoznanie sprawy na rozprawie, co prowadziło do błędnego rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym pomimo faktu, że z akt sprawy wynikało, iż odwołującemu, występującemu w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika, nie udzielono wyczerpujących pouczeń, co do czynności procesowych i tym samym nie potrafił on prawidłowo sformułować wniosku dowodowego, choć z uzasadnienia pism procesowych odwołującego wynika, że wyrażał on potrzebę przeprowadzenia dowodu z dokumentów w postaci szczegółowego wyliczenia przez organ składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego, w celu ustalenia prawidłowej wysokości kapitału początkowego i emerytury;

7. art. 378 § 1 k.p.c., poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis ten nakłada na sąd drugiej instancji tylko obowiązek rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji, gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do

wniosku, że przepis ten nakłada też obowiązek sporządzenia uzasadnienia wyroku przez sąd w taki sposób, by zawierało ono przedstawienie oceny tych zarzutów, co z kolei skutkowało niewłaściwym zastosowaniem art. 378 § 1 k.p.c. i sporządzeniem uzasadnienia wyroku bez oceny zarzutów zwartych w apelacji A.R.;

II. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji, gdy z przepisu tego wynika wprost, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżący wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia i jego zmianę, poprzez przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania;
2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą kasacyjną, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pełnionego przez radcę prawnego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o:

1. odrzucenie skargi kasacyjnej;
2. ewentualnie, wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
3. w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – jej oddalenie;
4. w każdym z powyższych przypadków zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z 14 lutego 2025 r., pełnomocnik skarżącego, wykonując zobowiązanie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2025 r., wzywające skarżącego do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej, wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania, wskazując, że jest ona oczywiście uzasadniona. W uzasadnieniu wniosku skarżący wskazał, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd Apelacyjny, jak również przez Sąd Okręgowy. Ponadto, skarga kasacyjna jest w ocenie skarżącego oczywiście uzasadniona z uwagi na wydanie decyzji w sprawie przez organ rentowy, niezawierającej podstawy prawnej, a mimo to uznaniu przez Sąd I instancji, że decyzja odpowiada prawu, z czym błędnie zgodził się Sąd II instancji. Skarga kasacyjna w przedmiotowej sprawie jawi się jako konieczna z uwagi na fakt, że Sąd Okręgowy w Bydgoszczy rozstrzygając, co do odwołania ubezpieczonego, orzekł o zgodności z prawem decyzji organu rentowego nie zawierającej podstawy faktycznej, istotnej dla ustalenia wysokości podstawy emerytury ubezpieczonego, a następnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku rozstrzygając, co do skargi ubezpieczonego na wyrok Sądu Okręgowego, także orzekł o zgodności z prawem tej decyzji, ignorując stan rzeczy taki, że nie zawierała ona wskazania podstawy faktycznej istotnej dla ustalenia wysokości podstawy emerytury ubezpieczonego. Innymi słowy Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, a za nim Sąd Apelacyjny w Gdańsku uznały za odpowiadającą prawu całkowicie arbitralną decyzję organu rentowego, co czyni niniejszą skargę uzasadnioną i konieczną.

Ponadto stosownie do treści art. 398⁴ § 2 k.p.c. skarżący wskazał, że przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania jest zasadne także i z tego powodu, że Sąd Okręgowy w Bydgoszczy rozstrzygając, co do odwołania ubezpieczonego, orzekł o zgodności z prawem decyzji organu rentowego nie zawierającej powołania podstawy prawnej rozstrzygnięcia o ustaleniu wysokości podstawy emerytury ubezpieczonego, a następnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku rozstrzygając, co do skargi ubezpieczonego na wyrok Sądu Okręgowego także orzekł o zgodności z prawem tej decyzji, ignorując stan rzeczy taki, że nie zawierała ona powołania podstawy prawnej rozstrzygnięcia o ustaleniu wysokości podstawy emerytury ubezpieczonego. Ponadto, jak wskazuje skarżący, skarga kasacyjna w przedmiotowej sprawie jawi się jako konieczna z uwagi na fakt, że postępowanie w sprawie z odwołania A.R. nie zostało prawidłowo przeprowadzone przede wszystkim pod względem postępowania dowodowego, czego nie dostrzegł następnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku, a powinien był dostrzec i uchylić wyrok wraz

z poprzedzającymi go decyzjami. Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zawierała poważne braki, które wynikały z błędów w postępowaniu dowodowym przeprowadzonym. W sytuacji tak rażących błędów organu rentowego zaskarżona decyzja nie powinna była się ostać, tym bardziej, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uzupełnił braków w toku postępowania przed Sądem I instancji, w tym w szczególności nie uzupełnił braków postępowania, nie przedstawił dowodów na wskazywane przez siebie fakty i tychże faktów nie udowodnił. W zaistniałej sytuacji nie mógł też ostać się wyrok Sąd I instancji, czego nie zauważył Sąd Apelacyjny, który również dopuścił się błędów opisanych w zarzutów ujętych w niniejszej skardze.

Organ rentowy pismem z 19 marca 2025 r., w odpowiedzi na wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wniósł o:

1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. w przypadku jej przyjęcia - oddalenie skargi kasacyjnej;
3. w każdym z powyższych przypadków zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia, celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie: (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Przypomnieć należy, że skarga kasacyjna nie jest (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zatem zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c., postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 marca 2018 r., II UK 194/17, LEX nr 2488675; 27 kwietnia 2022 r., I USK 413/21, LEX nr 3431707; J. Paszkowski (w:) T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Warszawa 2023, komentarz do art. 398¹³).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pełnomocnik skarżącego wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona, w zakresie procedowania przed organem rentowy, a następnie przed Sądami obydwu instancji. W ocenie skarżącego postępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie miało istotne braki, które dyskwalifikują wydane decyzje, jako prawidłowe. Jest to jednak polemika skarżącego z oceną dowodów zgromadzonych i przeprowadzonych w postępowaniu przed organem rentowym, a następnie przed Sądami powszechnymi i w konsekwencji podważanie stanu faktycznego ustalonego w sprawie.

Należy więc przypomnieć, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy

prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak nie wykazała. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być przy tym polemiką z ustaleniami dokonanymi przez Sąd II instancji. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Strona skarżąca temu nie podołała, nawet w sytuacji, w której została wezwana przez Sąd Najwyższy do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej, w postaci wyodrębnienia wniosku o jej przyjęcie.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy postanowił, zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

[SOP]

DS